

byggelse paa Landet samtidig er tiltaget i ganske overordentlig Grad. I denne Periode er alle de store Stationsbyer blevet til, og der er tillige fremkommet en hel Del Kystbebyggelse, som nærmest har Karakteren af Købstadbebyggelse, saaledes at Forskellen mellem Land og By faktisk er større end den Forskel, der giver sig Udtryk i de Tal, som jeg her har citeret. Forskellen er, synes det mig, foruroligende stor. Og ser man efter, hvorledes Forholdet rent procentvis har været, vil man se, at medens Forholdet var, at Landet i Perioden 1880—90 havde en Tilvækst i Befolkningen paa 0,21 pCt., havde Købstæderne 2,3 pCt. og København 3,25 pCt. I Perioden 1890—1901 havde Landet 0,42 pCt.s Tilvækst, Købstæderne 2,52 pCt. og København 2,03 pCt. I de sidste Aar viser Tallene en lignende Forskydning af Befolkningen i Landsbyerne og i Købstæderne, Forskellen er dog ikke slet saa stor. I Perioden 1911—16 er Forholdet det, at Tilvæksten i Landbefolkningen er 0,85 pCt., i Købstæderne 1,64 pCt. og i København 1,61 pCt. Men Tendensen er stadig den samme, Befolkningstallet vokser forholdsvis langt stærkere i Købstæderne end i Landsbyerne. Denne Indvandring fra Landet til Byerne har i Virkeligheden ikke haft naturlige Aarsager, og det har været en uheldig Forskydning, vi har været Vidne til. Den overvejende Aarsag har utvivlsomt været de mindre gode Vilkaar, der blev budt de besiddelsesløse paa Landet, den Usikkerhed, der for dem var i deres Erhverv, og desuden de Vanskeligheder, der i det hele taget har været til Stede for dem, der vilde danne sig et selvstændigt Hjem paa Landet.

Men foruden denne Indvandring fra Landet til Byerne har vi haft en anden Folkevandring, som ogsaa har været i høj Grad til Ulempe for Landet, nemlig Udvandringen til oversøiske Pladser. I 5-Aaret 1909—13 udvandrede fra Danmark til oversøiske Pladser ikke mindre end 41 000—42 000 Personer, for den allerstørste Dels Vedkommende Mænd i den kraftigste Alder, altsaa den bedste Arbejds-kraft, vi havde her i Landet, det tør jeg vel sige uden at gøre mig skyldig i nogen Art af Overdrivelse. I al Almindelighed tør det vel siges, at de Folk, der vendte deres Fædreland Ryggen og vandrede ud til andre Lande for at søge sig Erhverv, var Folk, der var i Besiddelse af mer end almindelig Energi, Virkelyst og Trang til at komme frem. Udvandringen har nu været

standset under hele Krigen, men der er ingen Tvivl om, at hvis der aabner sig Udsigt for Ungdommen til igen at finde nogenlunde lønnende Beskæftigelse udenfor Rigets Grænser, vil den tiltage igen, maa-ske blive større, end den nogen Sinde har været.

En af Følgerne af Forskydningen i Befolkningen fra Landet til Byerne har været den, at Byerne har faaet kolossale sociale Byrder, medens de sociale Byrder paa Landet er forholdsvis ringe. Det ses da ogsaa af den Maade, hvorpaa de Penge er anvendte, der af Staten er stillede til Raadighed gennem Dyrtidslovene. Der er i Landkommunerne kun anvendt meget smaa Beløb, nogle Steder slet intet, og hvis man vil spørge Repræsentanter for de paagældende Kommuner, hvad Aarsagen dertil er, vil man i de allerfleste Tilfælde, i alt Fald fra en vis Side, faa det Svar, at naar der ikke er anvendt noget, er Aarsagen den, at der ikke har været Trang dertil. Med andre Ord, de sociale Forhold paa Landet har været af en saadan Beskaffenhed, at der ikke har været Trang til at anvende de Penge, som af Staten var stillede til Raadighed. Men helt omvendt er Forholdet i Byerne. Her har man ikke blot maattet tage saa at sige alt, hvad man har kunnet faa, til Hjælp for den under Dyrtiden nødstedte Befolkning, men mange Steder har man endogsaa haft Trang til at bruge mere, end der har været stillet til Raadighed i Henhold til Lovene.

De hidtil gjorte Forsøg paa at bevare Ungdommen ude paa Landet har i Virkeligheden været, om ikke just omsonst, saa dog af den Beskaffenhed, at Virkningerne har været minimale. Vi har haft Lovene om Oprettelse af Husmandsbrug, og vi har haft Udstykningslovene. Men ser man efter, hvilket Antal Husmandsbrug der er oprettet i Løbet af de 20 Aar, vi har oprettet Husmandsbrug med Tilskud fra Statskassen, viser det sig, at det alligevel er forholdsvis faa Brug, der er oprettede. Den første Lov blev vedtaget her i Rigsdagen i 1899, og indtil nu er der i Henhold til denne og de derefter følgende Love oprettet ca. 8 900 Husmandsbrug, og dertil har Staten udlaant i alt ca. 46 1/2 Mill. Kr. I de sidste Aar er Tallet paa de Husmandsbrug, der er oprettede, i Nedadgaende. I 1915—16 oprettedes 565, i 1916—17 415, men i 1917—18 kun 274 Brug. Og hvad angaar den Udstyknings-virksomhed, der er iværksat af Udstykningsforeningerne, er Forholdet jo dette,